

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право
УДК 343.9

Тарасевич Юрій Вікторович

*аспірант кафедри адміністративного та кримінального права
юридичного факультету
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

Тарасевич Юрий Викторович

*аспирант кафедры административного и уголовного права
юридического факультета
Днепровского национального университета имени Олеся Гончара*

Tarasevych Yuri

*Postgraduate Student of the Department of Administrative and Criminal Law
Faculty of Law*

Oles Honchar Dnipro National University

ORCID: 0000-0003-4414-958X

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ
ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ**

**ОСОБЕННОСТИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПОЛИЦИИ С ДРУГИМИ
СУБЪЕКТАМИ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРЕСТУПНОСТИ**

**PECULIARITIES OF INTERACTION OF POLICE WITH OTHER
SUBJECTS OF COUNTERING CRIME**

Анотація. У статті розглянуто особливості взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності. Визначено сутність та зміст поняття системи суб'єктів протидії злочинності, деталізовано специфіку поняття взаємодії поліції з огляду на законодавче підґрунтя та механізм утворення партнерських зв'язків. Виділено фактори, які, як вважається, впливають на ступінь довіри до поліції. Уточнюється, що взаємодія

поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності відбувається на основі відповідних принципів, інструментарію, форм та методології.

Деталізовано напрями взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності в залежності від поставлених цілей та завдань, вагомості впливу на кінцевий результат забезпечення безпеки. Вказано на можливі проблемні питання побудови ефективної взаємодії. Уточнюється, що партнерство з питань нагляду за діяльністю поліції може включати обидва підходи, як реакційний, так і ініціативний. Стратегії взаємодії доцільно періодично переглядати та піддавати корегуванням в залежності від поточного стану справ.

Звертається увага не те, що побудова ефективної взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності є складним і багатостороннім процесом, який не піддається ні точному діагнозу, ні точному прогнозу. Сформульовано і обґрунтовано комплекс пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення формування довіри до поліції, побудови ефективної взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності. Результати взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності пропонується оцінювати за допомогою «експертизи ефективності взаємодії».

Ключові слова: *протидія злочинності, суб'єкти протидії злочинності, принципи взаємодії, форми взаємодії, партнерські відносини, експертиза ефективності взаємодії.*

Анотація. *В статье рассмотрены особенности взаимодействия полиции с другими субъектами противодействия преступности. Определена сущность и содержание понятия системы субъектов противодействия преступности, детализирована специфика понятия взаимодействия полиции с учетом законодательной базы и механизма образования партнерских связей. Выделены факторы, которые, как считается, влияют на степень доверия к полиции. Уточняется, что*

взаимодействие полиции с другими субъектами противодействия преступности происходит на основе соответствующих принципов, инструментария, форм и методологии.

Детализированы направления взаимодействия полиции с другими субъектами противодействия преступности в зависимости от поставленных целей и задач, весомости влияния на конечный результат обеспечения безопасности. Указано на возможные проблемные вопросы построения эффективного взаимодействия. Уточняется, что партнерство по вопросам надзора за деятельностью полиции может включать оба подхода, как реакционный, так и инициативный. Стратегии взаимодействия целесообразно периодически просматривать и подвергать корректировкой в зависимости от текущего состояния дел.

Обращается внимание не то, что построение эффективного взаимодействия полиции с другими субъектами противодействия преступности является сложным и многосторонним процессом, который не поддается ни точному диагнозу, ни точному прогнозу. Сформулирован и обоснован комплекс предложений и рекомендаций по совершенствованию формирования доверия к полиции, построения эффективного взаимодействия полиции с другими субъектами противодействия преступности. Результаты взаимодействия полиции с другими субъектами противодействия преступности предлагается оценивать с помощью «экспертизы эффективности взаимодействия».

Ключевые слова: *противодействие преступности, субъекты противодействия преступности, принципы взаимодействия, формы взаимодействия, партнерские отношения, экспертиза эффективности взаимодействия.*

Summary. *The article discusses the features of the interaction of the police with other subjects of countering crime. The essence and content of the*

concept of the system of subjects of countering crime is determined, the specificity of the concept of police interaction is detailed, taking into account the legislative framework and the mechanism for the formation of partnerships. The factors that are considered to influence the degree of trust in the police are highlighted. It is clarified that the interaction of the police with other actors in the fight against crime. occurs on the basis of appropriate principles, tools, forms and methodology.

The directions of interaction of the police with other subjects of countering crime are detailed, depending on the goals and objectives set, the weight of the impact on the final result of ensuring security. Possible problematic issues of building effective interaction are indicated. Clarifies that a police oversight partnership can include both approaches: reactionary and proactive. It is advisable to periodically review the interaction strategies and subject them to adjustments depending on the current state of affairs.

Attention is drawn to the fact that the construction of effective interaction between the police and other subjects of countering crime is a complex and multifaceted process that does not lend itself to either an accurate diagnosis or an accurate forecast. A set of proposals and recommendations for improving the formation of trust in the police, for building effective interaction between the police and other subjects of countering crime have been formulated and substantiated. It is proposed to evaluate the results of the interaction of the police with other subjects of countering crime with the help of «examination of the effectiveness of interaction».

Key words: *countering crime, subjects of countering crime, principles of interaction, forms of interaction, partnership, examination of the effectiveness of interaction.*

Постановка проблеми. За останні роки система боротьби зі злочинністю докорінно змінилася, як наслідок запобігання злочинності та боротьба зі злочинністю більше не вважаються виключно обов'язком поліції. Інші суб'єкти протидії злочинності, як державні, так і приватні, вважаються відповідальними за ці задачі. В результаті спостерігається також зростання числа міжвідомчих комісій, партнерами яких є поліція, місцеві органи влади, (групи) громадян та інші державні і приватні організації.

Робота інших суб'єктів протидії злочинності може мати різні цілі, але вони все одно можуть зробити активний внесок у роботу з попередження злочинів. Домінуючою парадигмою взаємодії поліції з іншими суб'єктами є партнерські відносини. Побудова стійкої структури взаємодії на довгостроковій основі, включаючи залучення різних партнерів щодо ефективної роботи з попередження злочинності без будь-якого конкурування та конфронтації є актуальним питанням на сьогоднішній день. Складність цього завдання пояснюється численністю і розпливчастістю визначень, а також відсутністю у прихильників концепції єдиного розуміння сутності «взаємодії» поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми протидії злочинності, зокрема в контексті взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності були порушені в роботах вчених-криміналістів, як Богатирьов І. Г. [1], Веприцький Р. С. [2], Коваленко А. В. [3], Кожухар О. В. [4], Лакійчук Я. О. [5], Тильчик О. В. [6] та ін. Науковці під різним кутом розглядали глибину проблеми протидії злочинності, зокрема зосереджуючись на таких важливих питаннях, як особливості взаємодії поліції із органами державної влади, громадськими організаціями, забезпечення спільних проєктів Національної поліції тощо. У той же час

серйозність самої проблеми забезпечення безпеки суспільства вимагає її подальшого дослідження.

Метою статті є вивчення особливостей взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності із точки зору їх групової приналежності; обґрунтування комплексу пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення взаємодії поліції та інших суб'єктів протидії злочинності на засадах партнерства та відповідних основоположних принципів: законності, узгодженості, самостійності.

Виклад основного матеріалу дослідження. З позиції кримінологічної науки протидія злочинності – це діяльність, спрямована на виявлення, нейтралізацію або усунення причин і умов злочинності, окремих її видів, а також умов, що їй сприяють. З точки зору віктимології протидія або профілактика – це діяльність певних суб'єктів щодо цілеспрямованого впливу на фактори, що обумовлюють або сприяють віктимності, пов'язаної з неправомірною або аморальною поведінкою громадян, а також на осіб з подібною поведінкою [1].

В даному контексті державні та недержавні органи, інші організації виступають суб'єктами попередження злочинів. Вивчення особливостей взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності зумовлює необхідність його комплексного розгляду, виділення складових елементів, їх класифікації за різними підставами і вагомістю впливу на кінцевий результат.

Під «взаємодією» буде розумітися заснована на законах і підзаконних нормативних актах, узгоджена за програмними цілями, місцем і часом діяльність поліції та різних суб'єктів протидії злочинності за спільним рішенням поставлених перед ними завдань. Правову основу такої взаємодії становитиме цілий комплекс законодавчих, підзаконних нормативних правових актів. Крім цього, поняття «взаємодія» можна

визначити як «спільна розробка», «спільне обговорення», «спільна діяльність», «ділове співробітництво» тощо.

Систему суб'єктів протидії злочинності умовно можна розділити групи: 1) неспеціалізовані суб'єкти (всі громадські організації, добровільні формування, метою яких не є участь в боротьбі зі злочинністю); 2) спеціалізовані суб'єкти (органи, які безпосередньо здійснюють боротьбу зі злочинністю, що є їх основною функцією або одним з основних завдань (МВС, прокуратура і т.ін.); 3) відносно спеціалізовані суб'єкти (боротьба зі злочинністю є факультативним завданням (Міністерство юстиції України, Міністерство оборони України і т.ін.); 4) представники громадськості (ті суб'єкти, які здійснюють профілактичну роботу тільки в зв'язку з діяльністю будь-яких державних або громадських організацій, в яких вони приймають участь) [2].

Згідно Конституції України діяльність усіх без виключення органів влади прямим чи іншим чином спрямована на попередження злочинності, недопущення зловживань законами, адже охорона внутрішньої державної безпеки, забезпечення та зміцнення на постійній основі правопорядку є однією з важливіших функцій держави. Органи державної влади безпосередньо впливають на усунення причин та детермінант злочинності на рівні держави; органи місцевого самоврядування – на усунення умов злочинності на місцевому рівні.

Національна поліція України – це інструмент держави, який відіграє роль у підтримці громадської безпеки та порядку, забезпеченні законності та забезпеченні захисту, захисту та послуг громаді в контексті підтримки внутрішньої безпеки. Спектр покладених на поліцію завдань доволі широкий: превентивна та профілактична діяльність щодо запобігання вчиненню правопорушень; виявлення причин та умов, які слугують каталізатором вчинення злочинності; припинення та вжиття відповідних заходів щодо порушників закону. Проте слід відзначити, що Національна

поліція України здійснює запобіжну діяльність не відособлено, а в різних можливих варіантах тісної співпраці з іншими суб'єктами запобігання злочинності [7].

Саме поняття «взаємодії» досить містке, адже обумовлює об'єднання окремих елементів в якийсь новий вид цілісності, і, таким чином, має глибокий зв'язок з поняттям структури. Тож, взаємодія поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності набуває нового змісту та більш цілісної структури. Це, звісно, довгострокова ініціатива, спрямована на створення стійкої структури для сприяння більш обґрунтованої на знаннях та ефективній роботі з попередження злочинності. Продовжуючи думку, поняття «взаємодії» слід розглядати невіддільно від таких, як взаємозв'язок, взаємозалежність, взаємозумовленість, комплексність, неперервність, синергізм, єдність тощо.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про Національну поліцію» поліція в процесі здійснення своїх ключових функцій взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади, суди, що здійснюють діяльність у сфері правосуддя, спеціальні органи, які захищають інтереси держави), а також органами місцевого самоврядування [7].

Окрім цього варто зазначити, що на поліцію покладаються обов'язки, які її орієнтують на співпрацю з іншими органами публічної влади, а також інститутами громадянського суспільства, про що свідчить Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Громадські організації надають допомогу органам Національної поліції в наступних напрямках: протидія адміністративним проступкам і злочинам; інформування поліції про можливі злочини або осередки злочинних угруповань; сприяння у виявленні і розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили; вжиття усіх можливих заходів щодо захисту інтересів

держави, підприємств, установ, організацій, громадян від злочинних посягань [8, ч. 1 ст. 9].

У загальному вигляді до основних напрямів взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності (в залежності від поставлених цілей та завдань) відносяться: спільний аналіз динаміки злочинної діяльності, прогнозування подальших її тенденцій; розгляд та вдосконалення практичної діяльності з виявлення, розкриття, розслідування, попередження злочинних дій; спільна робота з виконання державних і місцевих програм щодо забезпечення громадської безпеки та правопорядку; використання позитивного досвіду взаємодії і координаційної діяльності правоохоронних органів; вивчення міжнародної практики протидії злочинності, розробка нових пропозицій в цій сфері; розгляд практики застосування законів, спрямованих на боротьбу зі злочинністю, внесення нових пропозицій; пошук нових рішень в області правового регулювання.

У суспільстві є багато суб'єктів державного та приватного секторів, які здатні допомогти запобігти злочинам. Для деяких з них злочину передують профілактична робота, що є невід'ємною частиною їх основних операцій. Робота інших суб'єктів може мати різні основні цілі, але вони все одно можуть зробити активний внесок у роботу з попередження злочинів. Для ілюстрації широкого кола суб'єктів, здатних зробити свій внесок у з питань запобігання злочинності, описані нижче.

Вищі органи державної влади у взаємодії з поліцією формують основні напрями протидії злочинності, хоча безпосередню боротьбу зі злочинністю здійснюють правоохоронні органи, в тому числі поліція. Співпраця поліції, правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади вибудовується за такими напрямками: визначення основного кола завдань; встановлення певної

моделі поведінки у взаємодії органів; визначення форми, характеру спільної роботи поліції і органів місцевого самоврядування.

Доцільно згадати, що поліція України може співпрацювати з різними державними установами для виявлення проблемних групувань та внесення пропозиції альтернативних рішень. Взаємодія територіальних підрозділів поліції з виконавчими органами державної влади суб'єктів України і органами місцевого самоврядування здійснюється на базі відповідних управлінських дій, спрямованих на підвищення результативності діяльності кожного суб'єкта взаємодії [3; 5].

Складність у вирішенні даного питання полягає в необхідності розмежування принципів організації діяльності територіальних підрозділів поліції, регіональних і місцевих органів публічної влади України і принципів організації тристоронньої взаємодії цих владних структур. Взаємодія поліції України із органами державної влади відбувається на основі принципів легітимності, цілеспрямованості, гласності, паритетності, координації інтересів, незалежності в межах компетенції органів влади.

Варто звернути увагу на те, що органи місцевого самоврядування несуть офіційну відповідальність за координацію місцевої політики безпеки. Локальні «ланцюги» безпеки є одним із дуже помітних елементів протидії злочинності. Однак, інші партнери часто критикують внесок місцевих органів влади в «ланцюг» безпеки. У багатьох випадках місцева влада описується як «найслабший» учасник цілого ланцюга. Цій неабиякій розбіжності сприяє кілька факторів: передбачувана неактивна поведінка та відносно пасивна роль місцевого самоврядування в реалізації заходів протидії злочинності. У багатьох випадках до місцевого «ланцюга» безпеки залучено кілька відділів місцевої адміністрації. Кожен із цих відділів має власну експертизу, інформацію, ресурси або відносини, щодо яких залежить успішна результативна діяльність. У багатьох випадках між відділами може бути конфлікт інтересів.

Міжвідомча співпраця у правоохоронних органах може мати форму спільного використання ресурсів з відповідним відділом поліції для проведення спеціалізованого навчання. Або співпраця з іншими місцевими органами громадської безпеки для планування можливих криміногенних ситуацій. Чи то співпрацюючи з міським управлінням охорони здоров'я, щоб розробити кращі способи реагування на дзвінки із залученням людей. Міжвідомча співпраця у правоохоронних органах може бути складною. Різні установи мають різні культури та способи здійснення. Але вони також мають різні точки зору та різні сфери знань, і співпраця може бути дуже корисною, якщо робити це ефективно.

Міжвідомча співпраця – це взаємний обмін ресурсами та ідеями. В основі оцінки діяльності інших державних агентств могли б лежати: ступінь їх прихильності концепції залученості в процес вирішення проблем протидії злочинності; обсяг ресурсів, задіяних для діяльності на основі кооперації зусиль, пов'язаний з вирішенням проблем; рівень співпраці і контактів між відомствами.

Взаємовідносини поліції та МВС, прокуратури із відносно спеціалізованими суб'єктами, такими як Міністерство юстиції України, Міністерство оборони України і т.і. мають ґрунтуватися на засадах співпраці та партнерства задля досягнення результативності та ефективності систем інспекції в питаннях протидії злочинності. Тут також важливо враховувати значення інших органів та інститутів у виявленні підтримки «інспекції злочинності» та створення ініціатив, спрямованих та сполучення національних та міжнародних принципів у питаннях протидії злочинності.

Найпродуктивнішими є партнерські відносини між поліцією та органами нагляду за громадами, коли вони застосовують як активний, так і реактивний підхід, який спирається на наступний ключ елементи: розвідка інформації та обмін інформацією, планування справ та підтримка змін

поведінки, підходи до вирішення проблем, акцент на спеціальних групах населення та цілеспрямоване стримування. Регулярне спілкування та обмін інформацією є фундаментальними для будь-якого партнерства.

Аналіз практики взаємин держави і суспільства показує, що основними формами партнерської взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства є: безпосередня співпраця (проведення різних акцій, заходів); інформаційний обмін (проведення конференцій, форумів, семінарів, уроків); громадський контроль; профілактичні заходи; благодійні кампанії тощо. Партнерство з питань нагляду за діяльністю поліції та громад можуть включати обидва підходи: реакційний (виявлення та реагування на злочинну діяльність) та ініціативний підхід (залучення до раннього втручання, коли виникають проблеми). Розширення стратегій вирішення проблем та орієнтації на громаду за останні два десятиліття більше зосереджувався на активних стратегіях. Подібна зміна фокусу відбулася нещодавно у сфері нагляду за громадою, де оновлений акцент на зміні поведінки як цілі, яка дорівнює цілі моніторингу та забезпечення протидії злочинності [4; 6].

Зазначимо, що малий, середній, великий бізнес також дуже зацікавлені у здоров'ї суспільства і може бути ключовим партнером поліції, тому що вони часто вкладають значущі ресурси у вирішення проблеми, яка представляє взаємний інтерес. Компанії можуть допомогти виявити проблеми та надати ресурси для протидії злочинності, демонструючи власні технології безпеки. Основою тісної взаємодії між поліцією і бізнесом є нагальна необхідність підвищення рівня залученості бізнес-ком'юніті в справу забезпечення безпеки та громадського порядку, а також вирішення проблеми злочинності, оскільки це завдання не може бути вирішене силами однієї лише поліції.

Тісна взаємодія поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності має вирішальне значення для підтримки громадської безпеки та

ефективності поліцейської діяльності. Готовність членів суспільства довіряти поліції залежить від того, чи вважають вони, що дії поліції відображають суспільні цінності і включають принципи процесуальної справедливості і законності. Нестабільність довіри до поліції потребує усунення дисбалансу між діями поліції та результату, здатністю ефективно працювати у партнерстві задля досягнення більшого результату.

ЗМІ представляють себе потужним механізмом у протидії злочинності. Вони можуть допомогти в освітленні проблемних питань побудови взаємодії поліції та стейкхолдерів, крім того, засоби масової інформації можуть вказувати на значний вплив на відтворення громадських поліцій, проблематику побудови довіри до поліції. Співробітники поліції забезпечують інформаційну підтримку журналістів, які висвітлюють ключові події, в тому числі надання журналістам інформації, коментарів і роз'яснень від представників правоохоронних органів, а також забезпечення «містку довіри» між журналістами і працівниками правоохоронних органів.

Таким чином, побудова ефективної взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності є складним і багатостороннім процесом, що вимагає змін на кожному з рівнів. Процес здійснення програм такої взаємодії можна розділити на етапи, які слід вважати циклічними або повторюваними: підготовча стадія, стадія реалізації, стадія оцінки і, нарешті, стадія коригування та розширення функцій. Розвиток взаємодії може оцінюватися за допомогою так званої «експертизи ефективності взаємодії»: проведення опитувань, інтерв'ювань цільових груп; складання звітів, аналізу повідомлень в ЗМІ; ведення записів про спільні дії поліції і суб'єктами протидії злочинності; аналіз форумів і т.ін.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Під взаємодією поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності розуміється спільна діяльність всіх учасників в межах їх повноважень з протидії злочинності, в

тому числі мінімізації та (або) ліквідації наслідків кримінальних правопорушень. Тому важливо організувати ефективну взаємодію поліції з усіма елементами системи, вибудувати їх конструктивне співробітництво, спрямоване на забезпечення безпеки, правопорядку і реалізацію конституційних прав громадян. Взаємодія в даній сфері має будуватися на основі суворого дотримання учасниками наступних принципів: законності, узгодженості, самостійності.

Аналіз сформованої практики дозволяє рекомендувати суб'єктам взаємодії такі форми взаємодії: проведення міжвідомчих нарад; проведення спільних заходів; організація постійно діючих робочих груп з числа представників суб'єктів взаємодії; навчання, підвищення кваліфікації, запрошення фахівців з числа учасників взаємодії; організація спільних семінарів, конференцій, в тому числі науково практичних; організація спільних наукових, моніторингових досліджень, соціологічних опитувань тощо. Різні форми взаємодії можуть бути реалізовані учасниками як в двосторонньому, так і в багатосторонньому форматі.

Зазначений перелік можливих форм співпраці далеко не вичерпаний, саме тому перспективами подальших досліджень може бути розроблення програм взаємодії згідно груп: 1) неспеціалізовані суб'єкти; 2) спеціалізовані суб'єкти; 3) відносно спеціалізовані суб'єкти; 4) представники громадськості. Від усіх стейкхолдерів вимагається поглиблення співпраці, інтенсивний пошук і впровадження в практику нових підходів до організації взаємодії в питаннях протидії злочинності.

Література

1. Богатирьов І.Г. Кримінологія : підруч. / І.Г. Богатирьов ; Мін-во освіти та науки України. К. : ВД «Дакор», 2018. 351 с.
2. Веприцький Р. С. Об'єкти та суб'єкти протидії злочинності / Р. С. Веприцький // Право і Безпека. 2014. № 2. С. 91-97.

3. Коваленко А. В. Окремі аспекти взаємодії поліції з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері протидії злочинності / А. В. Коваленко // Прикарпатський юридичний вісник. 2016. Вип. 6. С. 110-113.
4. Кожухар О. В. Типи та форми взаємодії інститутів громадянського суспільства з підрозділами Національної поліції України / О. В. Кожухар // Наука і правоохорона. 2018. № 1. С. 101-108.
5. Лакійчук Я. О. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів / Я. О. Лакійчук // Науковий вісник публічного та приватного права : зб. наук. пр. / НДІ публіч. права. Київ, 2019. Вип. 4, т. 2. С. 97-102.
6. Тильчик О. В. Забезпечення спільних проєктів Національної поліції України з громадськістю щодо створення безпечного середовища / О. В. Тильчик, О. М. Мердова, В. В. Тильчик // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції : наук. зб. / Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара, Юрид. ф-т. Дніпро, 2020. Вип. 1. С. 82-85.
7. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 58-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
8. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 р. № 1835-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 40. Ст. 338.

References

1. Bohatyrov I.H. Kryminolohiia : pidruch. / I.H. Bohatyrov ; Min-vo osvity ta nauky Ukrainy. K. : VD «Dakor», 2018. 351 s.
2. Verpytskyi R. S. Obiekty ta subiekty protydii zlochynnosti / R. S. Verpytskyi // Pravo i Bezpeka. 2014. № 2. S. 91-97.

3. Kovalenko A. V. Okremi aspekty vzaiemodii politsii z orhanamy derzhavnoi vlady, orhanamy mistsevoho samovriaduvannia ta hromadskistiu u sferi protydii zlochynnosti / A. V. Kovalenko // Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk. 2016. Vyp. 6. S. 110-113.
4. Kozhukhar O. V. Typy ta formy vzaiemodii instytutiv hromadianskoho suspilstva z pidrozdilamy Natsionalnoi politsii Ukrainy / O. V. Kozhukhar // Nauka i pravookhorona. 2018. № 1. S. 101-108.
5. Lakiichuk Ya. O. Vzaiemodiia politsii z derzhavnymy orhanamy, ustanovamy ta hromadskistiu shchodo zabezpechennia preventyvnykh zakhodiv / Ya. O. Lakiichuk // Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava : zb. nauk. pr. / NDI publich. prava. Kyiv, 2019. Vyp. 4, t. 2. S. 97-102.
6. Tylchuk O. V. Zabezpechennia spilnykh proektiv Natsionalnoi politsii Ukrainy z hromadskistiu shchodo stvorennia bezpechnoho seredovyscha / O. V. Tylchuk, O. M. Merdova, V. V. Tylchuk // Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii : nauk. zb. / Dniprov. nats. un-t im. O. Honchara, Yuryd. f-t. Dnipro, 2020. Vyp. 1. S. 82-85.
7. Pro Natsionalnu politsiiu : Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 r. № 58-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. № 40-41. St. 379.
8. Pro uchast hromadian v okhoroni hromadskoho poriadku i derzhavnoho kordonu: Zakon Ukrainy vid 22.06.2000 r. № 1835-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2000. № 40. St. 338.